

התורה: ה' הוא הרופא שלך! הוא מבקש ממך ליטול תרי"ג תרופות למעןך, "לטוב לנו כל הימים לְתִי תָנוּ וְ כִהוּם הזה!" האם בנוסף לעצה שנתן לנו הרופא, כיצד ובאלה אמצעים נשמור על חיינו, מגיע לנו עוד תשלום עבור זה שנשמע בקולו?! לא מגיע לנו כל תשלום! ואם בכל זאת הקב"ה משלם לנו עבור זה, הרי זו ממש צדקה! "וְצַדִּיקָה תהיה לנו". כי באמת המצוות הן לטוב לנו כל הימים מעצם טבען, גם בעולם הזה וגם בעולם הבא, כמו תרופה לחולה. לא מגיע לנו שכר נוסף עבור קיומן. אלא שהקב"ה שהוא רב חסד, נותן לנו גם שכר בעד קיום המצוות, בנוסף לטובה הטבעית שבאה לנו בגלל קיומן.

"כי חטאת קסם מרי" - מדוע?

שמואל ממשיך ואומר לשאול: "כי חטאת קסם מרי, ואִנָּן וְתַרְפִּים הַפְּצָר" (שמו"א טו, כג). כלומר: העבירה שעשית (שְׁמֵרִיתָ את פי ה' והשארת מהבהמות של עמלק להביא מהם קרבנות) חמורה כמו קסם, וכמו עשיית און תרפים. מדוע בוחר שמואל לדמות את העבירה של שאול ל"חטאת קסם" ול"און ותרפים"? וכי אין עבירות חמורות אחרות בתורה? למה לא אמר כמו חילול שבת, או כמו מקלל אביו ואמו? כמדומני שהפשט הוא כך: בני אדם פועלים בעולם על פי חוקי הטבע ועל פי ההגיון. אדם זורע כשהוא מצפה שירד גשם והתבואה תצמח, וקוצר כשנראה לו שהתבואה כבר הבשילה ואפשר לקצור אותה. מבחינה טבעית, כך סביר לנהוג. ואולם ישנם שני סוגי בני אדם שאינם נוהגים על פי הסבירות וע"פ השכל. האחד - הוא הקוסם. אצלו לא מזג האויר או עונות השנה קובעים, אלא אם עבר לפניו חתול שחור או חתול לבן, או אם יש לו מקל ירוק או מקל אדום וכיו"ב. זהו הקובע לפי דעתו.

ומיהו השני שאינו נוהג ע"פ הסבירות והשכל? להבדיל אלף אלפי הבדלות מן הקוסם - יהודי שמתנהג על פי התורה! הוא זורע ששה ימים בשבוע, וכשמגיעה שבת - הוא מפסיק לזרוע גם אם מזג האויר מתאים מאד לזריעה! מגיעה שנת השמיטה - וגם אז הוא אינו זורע, גם אם מזג האויר מתאים לזריעה! גם כשמדובר על שמירת הבית, הוא קונה חתיכת עור עגל שנקראת "מזוזה" ומצמיד אותה למשקוף, לפני שהוא קונה מנעול רב בריח... היהודי אינו פועל א"כ ע"פ ההגיון הטבעי, אלא ע"פ הגיון לא טבעי.

ובכל זאת, מה ההבדל בין הקוסם לבין מקיים המצוות? הקוסם מאמין בחפצא כשלעצמו. למקל או לחתול יש כח השפעה עצמי, לפי דעתו. לעומת זאת היהודי מבין שהחפצא עצמו אינו פועל מאומה! המזוזה עצמה אינה יכולה לפעול שום דבר. מה שפועל בעולם הוא רק רצון ה'. אם אעשה את רצון ה', יש לקוות שה' גם ישמור על הרכוש שלי ועל החיים שלי. אם לא אעשה את רצון ה' - אין לי מה לקוות. לא החפצא פועל, רק רצון ה' שבדברים הוא שפועל.

זהו שאומר שמואל לשאול: "כי חטאת קסם - מרי". הרי ה' צוה אותך להמית את כל הבהמות של עמלק! הוא איננו חפץ שתקריב אותן! אם בכל זאת הבאת בהמות אלו לקרבן, סימן שלדעתך לא רצון ה' הוא שפועל בקרבן אלא הקרבן עצמו הוא שפועל. וא"כ, עשית מהקרבן קסם.

לך אפילו להוציא ממון עבור כך (ע"ש הטעם), והנה זיכו אותך מן השמים לראות את המלך חינם אין כסף. אם כך אמרו חז"ל על מלך בשר ודם גוי, ואולי אפילו רשע, כל שכן לראות את פני מלך מלכי המלכים, זוהי הזכות גדולה ביותר שיכולה להיות לנו. להקריב קרבן, או להתפלל בזמן הזה, זוהי הטובה הגדולה ביותר. לא אני עושה טובה לקב"ה כשאני מביא לו קרבן, אלא ה' עושה לי טובה כשהוא מוכן לקבל ממני קרבן.

התורה אומרת: "אלה מועדי ה' מְקַנְאֵי קִדְשׁ... בַּחֲדָשׁ הראשון... חג המצות לה'... ביום הראשון **מקרא קדש** יהיה לכם, כל מלאכת עבודה לא תעשו... ביום השביעי **מקרא קדש**, כל מלאכת עבודה לא תעשו" (ויקרא כג, ד-ח). וכן בסוכות: "ביום הראשון **מקרא קדש**, כל מלאכת עבודה לא תעשו... ביום השמיני **מקרא קדש**... כל מלאכת עבודה לא תעשו" (שם, לה-לו). מפסוקים אלו משמע שרק ימי השבתון (היום הראשון והיום האחרון של החג) הם "מקרא קדש", אבל חול המועד אינו "מקרא קדש". לעומת זאת, מיד אחר כך נאמר: "אלה מועדי ה' אשר תקראו אִתְּם מקראי קדש להקריב אֲשֶׁה לה" (ויקרא כג, לו), משמע שגם חול המועד הוא מקרא קדש, שהרי גם בחוה"מ מקריבים אֲשֶׁה לה'. כיצד יש ליישב סתירה זו? כנראה שישנם שני סוגים של "מקראי קדש". ישנם ימים שהם מקראי קדש מצד עצמם, כגון שבת ויו"ט, ראש השנה ויוה"כ, וישנם ימים שהם מקראי קדש "להקריב אֲשֶׁה לה'", כלומר שקדושתם נובעת מכך שהם ימים שמקריבים בהם קרבנות לה', ואלו הם ימי חול המועד, וכן ערב פסח שמקריבים בו קרבן פסח לה', וכן ראש חודש שמקריבים בו קרבן מוסף. קדושת הימים הללו נובעת רק מזה שאנו זוכים להקריב בהם קרבן לה'.

כשמקריבים קרבן לה' צריך להרגיש שאני מקבל מה', לא שאני נותן לה'. מי שחושב שהוא נותן לה', זוהי המחשבה הפסולה שעליה שמואל אומר: "הַחֶפֶץ לה' בְּעֹלֹת וזבחים"? צריך להרגיש שאני מקבל מה'. וכמובן, זהו רק כשאני מקריב את קרבן שה' רוצה בו, לא קרבן שה' לא רוצה בו. אם ה' לא רוצה קרבן מעמלק, אל תביא קרבן מעמלק.

וצריכים לדעת שגם בשאר המצוות איננו עושים טובה לקב"ה בכך שאנו מקיימים אותן. אנו עושים טובה רק לעצמנו. הפסוק אומר: "וַיִּצְנְנוּ ה' לעשות את כל החקים האלה לְיִרְאָה את ה' אלקינו, לטוב לנו כל הימים לְחֵיֲתָנוּ כהיום הזה. וצדקה תהיה לנו כי נִשְׁמַר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו כאשר צִנְנוּ" (דברים ו, כד-כה). מה פירוש "וצדקה תהיה לנו"? חשבתי לפרש כך: משל לאדם שאמר לו חברו: "אני מבקש ממך, סע לאמריקה (ולא נכנס עתה לשאלה אם מותר ליסוע לחו"ל או לא), וְשָׁהָה שם חודש ימים בבית מלון יקר". מה יאמר אדם זה לחברו? הוא יאמר לו: "הרי הענין כרוך בהוצאה מרובה. אם תשלם לי את ההוצאות, יש על מה לדבר. אם לא - אין על מה לדבר". אבל מה יקרה אם רופא יאמר ללקוחו: "אבחנתי אצלך מחלה מסוכנת ר"ל, אתה מוכרח לטוס לארה"ב, רק שם תוכל לקבל טיפול שיציל את חייך". האם גם במקרה כזה אדם ידרוש מן הרופא שישלם עבור הוצאות הנסיעה?! הרי הוא עשה לי טובה בכך שיעץ לי לנסוע לחו"ל. אין מקום לדרוש ממנו תשלום. אדרבה, אני הוא זה שצריך לשלם לו עבור העצה שנתן לי! אומרת אפוא

שר' שמעון בר יוחי ראה פעם צייד אחד צד צפורים, וכל צפור שעמד לצוד היתה בת קול יוצאת מן השמים ומכריזה עליה; אם הכריזה שדין הציפור להנצל - לא הצליח הצייד לצוד אותה, ואם הכריזה שדינה להיות נצודת - הצליח הצייד לצוד אותה (ב"ר עט, ו; הובא גם ביר"ו שביעית פ"ט ה"א ובתוס' ע"ז טז, ב ד"ה דימוס). משמע, שההשגחה הפרטית מכוונת לא רק לצייד, כמה ציפורים יהיו לו לארוחת צהרים, אלא גם לציפור, אם מזומנת היא לחיים או לא. על כל ציפור וציפור, יש לקב"ה טעם למה את זאת יצוד ולמה את זאת לא יצוד. גם ברש"י במס' חולין (סג, א ד"ה ומשפטיך) משמע שגם על הדגים שבים ישנה השגחה פרטית, איזה יטרף ואיזה לא יטרף.

לכאורה צריך לומר ששתי השיטות נכונות, גם שיטת הרמב"ם וגם שיטת המקובלים. כלומר: הקב"ה היה יכול לברוא עולם שבו טוב לשחוט מן העורף, אבל משום מה הוא ברא עולם שבו טוב לשחוט דווקא מן הצואר. ממילא שני הדברים נכונים. באמת המצוות ניתנו לצרף בהן את הבריות, כי הקב"ה היה יכול לברוא עולם שבו טוב דווקא לשחוט מן העורף, אבל לאור העובדה שכרא את העולם כפי שהוא, טוב דווקא לשחוט מהצואר ולא מהעורף, ממילא יש משמעות לפרטי המצוות. וכן בענין הקרבנות: הקב"ה היה יכול לברוא עולם כזה שבו טוב יהיה לשחוט בכל ר"ח מאה כבשים או להפך, שלא נקריב בו כבשים כלל, אלא שמשום מה הקב"ה רצה לברוא עולם שבו טוב להקריב שבעה כבשים בר"ח, אבל אחרי שה' ברא כך את העולם ממילא יש סיבה למה להקריב בר"ח שבעה כבשים. עכ"פ יסוד כל היסודות הוא שזהו רצון ה', ומפני שכך הוא רצון ה' לכן טוב להקריב בר"ח שבעה כבשים. כך הוא ברא את עולמו, שיהיה טוב להקריב בר"ח שבעה כבשים. אין עצמיות לשום דבר, רק לרצון ה'.

למה לא נלקחה מאיתנו השבת כמו שנלקחו מאיתנו המקדש וא"י?

כשחטאנו וה' העניש אותנו ולקח מאיתנו את בית המקדש ואת ארץ ישראל, את השבת הוא לא לקח מאיתנו, ב"ה. מדוע את זה לקח ואת זה לא לקח? כי למקדש ייחסו עצמיות, כפי שהנביא טוען, שהיו אומרים "היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה" (ירמיה ז, ד). גם לא"י עלולים לייחס עצמיות. ישנם היום אנשים שרואים בא"י ערך גדול גם ללא שמירת תורה ומצוות. זוהי הסתכלות פסולה. זה היה חטא המעפילים במדבר. אחרי שה' אמר שלא יעלו לא"י, הם מעפילים לעלות לא"י על דעת עצמם (במדבר יד, מ ואילך). צריך לדעת שאין לא"י ערך אלא רק מצד רצון ה', וברגע שה' אומר שלא לעלות לשם, אין ערך ואין משמעות להעפלה, והיא נחשבת לעבירה ולא למצוה. כמו שעברו עבירה בכך שלא רצו לעלות לארץ כשה' אומר כן לעלות, באותה מידה העליה לארץ בשעה שה' אומר שלא לעלות לשם גם היא עברה. בגלל שמייחסים עצמיות לא"י, לכן ה' לקח אותה.

לעומת זאת לגבי השבת, עוד לא שמענו שמישהו ייחס עצמיות לשבת, לומר: תורה אינני שומר, אבל שבת כן. כל אחד מבין שהשבת היא חלק בלתי נפרד מהתורה. א"כ השבת איננה מהוה מכשול, לכן ה' לא לקח אותה מאיתנו. כך כמדומני צריך להבין. ודאי כשאנו אומרים טעמים איננו

חז"ל מביאים (סנה' סה, ב), שטורנוסרופוס הרשע שאל את ר' עקיבא על השבת: מה יום מיומים? מדוע מכבדים ישראל את יום השבת יותר משאר הימים? רבי עקיבא היה יכול לענות ולהסביר לטורנוסרופוס ששבת היא עדות על בריאת העולם, היא זכר ליציאת מצרים, היא מעין עולם הבא, יש הרבה מה לומר על השבת. אבל ר' עקיבא לא אמר לו דבר מכל אלו. ר' עקיבא משיב לו בשאלה: מה נָּבַר מַגּוּבְרִין? מדוע צריך לכבד אותך יותר משאר כל האנשים? בשלמא את ר' אליעזר ור' יהושע יש לכבד כי הם גדולי התורה והם מורי ורבותי, את כלבא שָׁבוע יש לכבד כי הוא חותני ובעל צדקה גדול, אבל למה צריך אני לכבד אותך? אמר לו טורנוסרופוס: "דְּמַרֵי צְבִי". כך רצה הקיסר שמינה אותי להיות נציב בארץ יהודה. אמר לו ר' עקיבא: זו גם התשובה לגבי השבת! "מרי צבי"! ה' ציוה לכבד את השבת. אם ה' היה רוצה שנכבד את היום השלישי, היינו מכבדים את היום השלישי. אלא שה' ציוה לכבד את היום השביעי, על כן אנו מכבדים את היום השביעי. לא שאין סיבות לציווי הזה. ודאי שיש סיבות. "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וכיום השביעי שבת וינפש", ועוד. אבל הסיבה הראשונה והעיקרית עברונו היא "מרי צבי". זהו היסוד אצלנו לכל הדברים - רצון ה'. בלי רצון ה' שבדבר - אין שום סיבה אחרת לכבד איזה דבר או לייחס לו כח וקדושה.

מחלוקת הרמב"ם והמקובלים בענין טעמי המצוות

יש באמת ויכוח בין הרמב"ם ובין חכמי הקבלה (וגם הפילוסופים דנו בזה), האם ה' ציוה לעשות את המצוות מפני שהן טובות בעצם, או להפך, הן טובות מפני שה' צָוָה עליהן. למשל: האם ה' ידע שיש נזק כלשהו באכילת חמץ בפסח ולכן ציוה לא לאכול חמץ בפסח, או מפני שה' צוה לא לאכול חמץ בפסח לכן יש נזק באכילתו בפסח. שאלה זו קשורה גם לשאלות אחרות. הרמב"ם (מו"נ ח"ג פכ"ו) מאריך לדון במאמר חז"ל: "וכי מה אכפת לו לקב"ה למי ששוחט מן הצואר או מי ששוחט מן העורף, הוי לא ניתנו המצוות אלא לצרף בהן את הבריות" (ב"ר מד, א). כלומר, פרטי המצוות ניתנו כדי ללמד אותנו לציית לקב"ה. זהו אצל הרמב"ם יסוד גדול. הוא אומר, למשל, שאין מקום לחפש טעם למה במועד זה מקריבים פר אחד ובמועד אחר שני פרים. "לא ניתנו המצוות אלא לצרף בהן את הבריות". הפרטים הללו ניתנו רק כדי שתלמד לציית, באיזה יום להקריב פר אחד ובאיזה יום להקריב שני פרים, וכן כל כיו"ב. זוהי שיטת הרמב"ם. הוא גם אומר שאין כלל השגחה פרטית על בעלי החיים (שם פ"ז). אפשר שהדברים קשורים במידה מסוימת זה עם זה. אם אין השגחה פרטית על בעלי החיים, ממילא לא אכפת לקב"ה בעצם אם ישחטו פר אחד יותר או פר אחד פחות, כי לקב"ה אכפת רק קיום המין ועל קיום פרטי המין הוא אינו משגיח.

לעומת זה חכמי הקבלה כן נתנו טעמים למצוות, וגם לקרבנות, למה פה פר אחד ופה שני פרים וכיו"ב. כמו כן יש לדעתם השגחה פרטית על כל בעל חיים ולא רק על כלל המין (הרמ"ק ב"שיעור קומה" ערך נ"ד - השגחה; הגר"א בפירושו לספרא דצניעותא פ"ה). ובאמת כך נראה מן המדרש, שכן במדרש מובא

אותם יותר מדי בזמנו של חזקיהו. ישעיהו הנביא עשה אז נס, והחזיר את השמש לאחור (מלכ"ב כ, יא). סמוך לערב נהיה שוב ב'קר. כמובן, הדבר עשה רושם אדיר בעולם, ובעקבות כך "שלח מֵרֶאֱדָן בְּלֶאֱדָן בֶּן בְּלֶאֱדָן מֶלֶךְ בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל חֲזַקְיָהוּ... וַיִּשְׂמַח עֲלֵיהֶם חֲזַקְיָהוּ. וַיִּנְאָם אֶת בֵּית נְכֹחָה, אֶת הַכֹּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת הַבְּשָׂמִים וְאֶת הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב... לֹא הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא הָרְאָם חֲזַקְיָהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל מַמְשַׁלְתּוֹ!" (ישעיהו לט, א-ב) אפילו את ארון הברית שבמקדש פתח לפניהם, כדי להציג בפניהם את הלוחות (פרקי דר"א פנ"א)! אף משתה עשה לכבודם, ואשתו בכבודה ובעצמה עמדה עליהם להשקותם (פנה' קד, א). אפשר להבין ששגרירים של מלך זר יש לכבד בסעודה מלכותית מפוארת. אבל עד כדי כך?! לפתוח לפניהם את ארון הברית, ושהמלכה עצמה תעמוד ותשרת את המסובים?! זה כבר לא מגיע לשגריר זר. זוהי כבר התרפסות, וְהַחֲשֵׁבֶת יָתֵר שֶׁל בָּבֶל וְכוּחָה.

ה' שולח אל חזקיהו את ישעיהו, וישעיהו שואל אותו: "מה אמרו האנשים האלה, ומאין יבאו אליך?" (ישעיהו לט, ג) כיצד היה צריך חזקיהו לענות על שאלה זו? היה צריך לומר: "אתה נביאו של מקום, ולי אתה שואל?!" (רש"י שם) תחת זאת "התחיל מתגאה ואומר: מארץ רחוקה באו אלי, מבבל". גם אם נאמר שחזקיהו אכן היה סבור שהנביא איננו יודע מנין באו אליו האנשים, עדיין לא היה צריך לענות כך. היה לו לומר: "מבבל באו אלי". ואולם חזקיהו מוסיף שתי מילים: "מארץ רחוקה באו אלי מבבל". בשביל מה צריך לציין שבאו מארץ רחוקה? וכי בקש ממך הנביא למסור לו שיעור בדיעת הארץ, ללמד אותו היכן נמצאת בבל? הוא לא ביקש ממך שיעור כזה. א"כ די היה לענות: "מבבל באו אלי". חזקה על ישעיהו שידע כבר היכן נמצאת בבל. מדוע מוסיף חזקיהו את המילים "מארץ רחוקה"? משום שהוא מתפעל בלבו מכך, שאפילו בבל הגדולה והחזקה הכירה בנס! שוב - נתינת חשיבות מיותרת לבלבל.

אומר על כך הנביא לחזקיהו: "הנה ימים באים, וְנִשְׂאָ כָל אֲשֶׁר בְּבֵיתְךָ וְאֲשֶׁר אֲצִרְוֶנּוּ אֶתְּךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה בָּבֶל, לֹא יִנְתָּר דָּבָר, אֲמַר ה'. וּמִבְּנֵיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמֶּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקְחוּ, וְהָיוּ סְרִיסִים בְּהִיכַל מֶלֶךְ בָּבֶל" (שם, ו-ז). גזירה נוראה! בגלל שכל כך התפעל מן הבבלים - כל אותם אוצרות שחשפת בפניהם, ילקחו לבלבל. הרי שחזקיהו גרם בהחשבתה של בבל לנתינת שליטה לבלבל על ישראל, שליטה אשר ממנה התפתחו בסופו של דבר החורבן הראשון וגלות בבל. אמנם לא מיד קרה הדבר, רק כמאה שנה לאחר אותו מעשה, אבל הנביאים מודיעים לנו, שבזוה התחיל החורבן, בכך שחזקיהו (ואולי גם שאר עם ישראל שבדרור) החשיב את בבל יותר מדי. אלמלא נתנו חשיבות לבלבל, לא היתה יכולה בבל לשלוט על ישראל. תהליך דומה היה גם בבית שני עם רומי. הפסוק אומר: "לא ידעתי, נפשי שְׁמֵתָנִי, מִקְּפֹת עֲמִי נְדִיב" (שה"ש ו, יב). מסביר רש"י: "...נפשי שְׁמֵתָנִי להיות מרכבות להרכיב עלי נדיבות שאר אומות... אני בעצמי מְנִיתִים עלי...". ישראל עצמם מינו את הרומאים לשליטים עליהם! כשיש מריבה בין האחים החשמונאים הורקנוס ואריסטובולוס, קוראים לרומי לשפוט מי ימלוך (ע"י רש"י בשה"ש שם), בסופו של דבר משתלטים הרומאים על ירושלים, והדברים מגיעים עד

מתימרים להבין עד הסוף את דרכי ה', אפילו כשהמקובלים אומרים טעמים למצוות, אין הכוונה שרק זהו הטעם ולא אחר. התורה עמוקה כל כך, עד שרק "אלקים הבין דרכה" (איוב כח, כג). שום אדם, יהיה זה מקובל או אפילו משה רבנו, לא מבין אותה עד הסוף. "כי גבהו שמים מארץ, כן גבהו דרכי מדרכיכם וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם" (ישעיהו נה, ט). בשר ודם לא יכול בשום אופן להשיג את מחשבת ה' האין סופית. ובכל זאת "לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין להבטל ממנה" (אבות פ"ב מ"ז). צריך ללמוד ולנסות להבין עד מקום שידינו מגעת, אבל יחד עם זה לדעת שאיננו מבינים עד הסוף, ולדעת שישוד כל הטעמים הוא רצון ה', ולא כל טעם אחר.

ייחוס כל הכוחות לה' - מבטל את כח הטבע

התורה מספרת: "ורחל לקחה את התרפים, וַתִּשְׂמֶם בְּכַר הַגַּמֵּל וַתִּשָּׁב עֲלֵיהֶם" (בראשית לא, לד). מדוע שמה אותם דוקא בכר הגמל? בפשטות - כדי להחביאם מאביה במקום הטוב ביותר שניתן להחביאם. אבל חז"ל חושפים בפנינו סיבה נוספת, שבגללה החליטה רחל לשים את התרפים דוקא בכר הגמל. חז"ל אומרים, שלתרפים (שהיו עבודה זרה, והיו להם כוחות של טומאה) היה כח לגלות ללבן את מקומם. ואולם רק בתנאי אחד: בתנאי שיכבדו אותם! אם היו מכבדים אותם - היה להם כח לפעול. לעומת זאת אם היו מבזים אותם - היה סר כחם, ואז לא יכלו לעשות דבר (זוהר ח"א קסד, ב). רחל יושבת אם כן על התרפים לא רק כדי להחביא אותם, אלא גם כדי לכוף אותם, שעל ידי זה יאבדו את כחם ולא יוכלו לגלות ללבן את מקומם. כי כך היא דרכה של עבודה זרה; כוחה (במידה שיש לה בכלל כח) נובע מכך שבני אדם מחשיבים אותה. אבל כשאין נותנים לה חשיבות, מחמת שמבינים שרק הקב"ה הוא בעל הכוחות כולם ואין שום כח בעולם מלבדו, ומבטאים זאת על ידי ישיבה על התרפים ובטולם - אין לה עוד שום כח.

על הגר"י סולובייצ'יק זצ"ל מסופר, שבשעת בריחתו מוורשא (לאחר שנכבשה ע"י הגרמנים ימ"ש בתחילת מלחמת העולם השנייה), כשהדרכים היו מלאות ברוצחים גרמנים, היה מהרהר כל הדרך ב"אין עוד מלבדו", וע"י כך זכה להנצל ולהגיע בניסים גלויים לוינא שהיתה מחוץ לשליטתם (ע"י ילקוט לקח טוב' על התורה חלק ה' עמ' ס"ב). כי חיזוק ההכרה בכך שאין עוד מלבדו ית' שום כח בעולם, הוא "ענין גדול וסגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינין ורצונות (של) אחרים... שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל" (נפש החיים' שער ג' פ"ב). ולכן, למרות שלגרמנים היו מפציצים ומכונות יריה ושאר כלי משחית, לא היתה להם ב"ה שליטה על הרב מבריסק זצ"ל. כי כוחות העוה"ז שולטים על האדם רק כשהאדם עצמו מיחס להם כח, אבל כשהאדם מבטל בלבבו את העולם - אין לעולם כל שליטה עליו.

ירמיהו הנביא אומר לישראל: "מה תאמרי פי יְפָקֵד עֲלֶיךָ, וְאֵת לְמִדָּת אֶתְּךָ עֲלֶיךָ אֲלֵפִים לְרֵאשׁ" (ירמיה יג, כא) כלומר: אלו טענות יוכלו להיות לכם כלפי הקב"ה כשיביא עליכם את מלך בבל להשתלט עליכם ולהגלותכם? הרי אתם עצמכם הרגלתם אותם להיות שליטים עליכם! במה הרגילו ישראל את בבל להיות שליטים עליהם? בכך שפָּדוּ אותם והחשיבו

לחורבן הבית על ידם. וממה הכל התחיל? "נפשי שמתני מרכבות עמי נדיב - אני בעצמי מניתיים עלי". אנו עצמנו שמנו אותם אלופים לראש, אנו עצמנו הרכבנו עלינו את הרומאים לשרים, בכך שנתנו להם חשיבות!
אף נפנים לתוכנו את היסודות הללו, שאין שום כח עצמי בעולם מלבדו ית', יתבטלו מעלינו כל מיני כוחות אחרים שאיננו רוצים בהשפעתם עלינו, וכך נתגבר בעזרת ה' על כל הבעיות.